

Brekinja - plemenita šumska voćkarica

Drvodelić, Damir

Source / Izvornik: **Gospodarski kalendar, 2020, 2020, 169 - 170**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:108:169870>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-06**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Forestry and Wood Technology](#)

Način rasta sorte 'Santiam' nakon 8. godina uzgoja.

ativnoj rodnosti. Dozrijeva 2 tjedna prije sorte 'Barcelona'. Plodovi ispadaju iz omotača. Plodovi su manji nego kod sorte 'Barcelona'. Prosječna masa ploda je 2,05 g, a randman jezgre 50 %. Tekstura, izgled i okus jezgre je solidan, ali daleko od toga da postigne vrhunsku cijenu. Blanšira se slično kao sorta 'Barcelona'. Zabilježena je manja pojavnost slabo popunjenih lupina, smežuranih jezgri i jezgri blizanaca.

Pojavnost plijesni je uglavnom oko 5 %. Ova sorta nosi gen za otpornost na bolest *Anisogramma anomala* te posjeduje veću otpornost nego sorte 'Lewis' i 'Clark'. Posjeduje umjerenu otpornost prema grinji, kao sorta 'Lewis', ali ne tako dobru kao sorta 'Barcelona'.

Brekinja - plemenita šumska voćkarica

Brekinja (*Sorbus torminalis* (L.) Crantz), u Republici Hrvatskoj nema komercijalnu važnost kao u zemljama zapadne Europe, ali je važan čimbenik biološke raznolikosti zbog povećanja broja vrsta drveća i životinjskih vrsta u šumskom ekosustavu.

Brekinja naraste kao stablo visoko do 25 (i do 30) m. Ima okruglastu, gustu krošnju te ravno deblo, prsnog promjera 50 - 70 (i do 100) cm. Najviše stablo brekinje raste na Psunju (Šumarija Novska) i visoko je 29 m, a najdeblje ima prsni promjer 74 cm i raste izvan šume, u okolici Tounja. Daje plodove (fruktificirati) u dobi između 20 i 30 godina.

U sastojini plodonose samo ona stabla koja imaju osvjetljenu krošnju. Dobar urod stabala brekinje, lat. *Sorbus torminalis*, u Republici Hrvatskoj događa se u intervalima od svake četiri godine. Najbolji urodi stabala zabilježeni su 2003. i 2007. godine. Kod slabijih uroda, procjenu stupnja uroda i sku-

pljanje plodova za rasadničku proizvodnju trebalo bi obaviti što ranije zbog opasnosti od ptica. Plodovi su obrnuto jajasti do okruglasti, smeđi sa svjetlijim točkicama, 14 - 18 mm dugački, 8 - 15 mm široki, jestivi, po 5 - 10 zajedno.

U 1 kg ima 2600 – 2950 plodova. Plodovi dozrijevaju u rujnu i listopadu. Na sjevernom području rasprostranjenija plodovi sazrijevaju oko

mjesec dana kasnije u odnosu na centralna područja areala, a stablima u zasjeni plodovi vjerojatno nikad ne uspiju sazrijeti čak ni za toplih i sunčanih godina. Brekinja se u Europi vrlo rijetko pomlađuje sjemenom, a uobičajeni način pomlađivanja je vegetativni, izdancima iz korijena. Sva zrela stabla brekinje nemaju sposobnost obnove izdancima iz korijena. Doživi starost oko 100 godina, a prema nekim izvorima i više od 200 godina. U zapadnoj Europi izvješteno je o vrlo visokim cijenama koje u nekoliko posljednjih godina postiže drvo brekinje, a kao posljedica toga dolazi do intenzivnog iskorištavanja s malo brige o kvalitetnoj obnovi te plemenite vrste.

Kako u voćnjacima primijeniti metodu konfuzije?

Kukci međusobno komuniciraju kemijskim načinom. Kod leptira su najviše izraženi seksualni feromoni, kojima ženke privlače mužjake s većih udaljenosti. U početku se ova spoznaja koristila za praćenje populacije štetnih leptira u voćnim nasadima i vinogradima (u složive kućice s ljepljivim dnom stavljaju se feromoni koji privlače mužjake samo određene vrste leptira). Ali, ako na jedinicu površine postavimo veći broj feromona za pretpostaviti je da tada ometamo leptire mužjaka prilikom pronalaženja njihovih ženki.

Metoda zbunjivanja ili konfuzije se temelji na distribuciji većeg broja sintetičkih seksualnih feromona s ciljem zbunjivanja mužjaka i sprječavanja oplodnje ženki. Velika količina ili koncentracija feromona upućuje mužjake u pogrešnom smjeru pa ne mogu prepoznati prirodni miris ženke. Feromoni se nanose na različite plastične tvari, a distribuiraju se vješanjem o biljke.

Pojavom feromona praćenje populacije jabučnog savijača je prilično pojednostavljeno, a određivanje potrebe i rokova suzbijanja pomoću seksualnih klopki u našoj zemlji se provodi od 1973. godine. Najveće štete od jabučnog